پلەو پایەی بانگەواز کردن بۆ دینی خوا

[كردي – کوردی – kurdish]

یاسین ئەحمەد زەنگەنە

پێداچونەوەی :پشتیوان سابیر عەزیز

١٤٣٢ - ٢٠١١

IslamHouse.com

﴿ فضل الدعوة إلى دين الله ﴾

« باللغة الكردية »

ياسين أحمد زنكنة

مراجعة: بشتيوان صابر عزيز

١٤٣٢ – ٢٠١١

IslamHouse.com

پلەو پایەی بانگەواز کردن بۆ دینی خوا

بێ‌گومان بانگەواز کردن پلە و پایەیەکی گەورەی هەیە لە شەریعەتی ئیسلامدا ، هەروەك دەقەکانی قورئان و فەرموودە روونیان کردووتەوە، بەڵگەی واقیع و سروشتی پەیامی شەریعەت ئەو راستییە حاشاهەڵنەگرە دەسەلمێنێت.

بانگەوازکردن بۆ دینی خوا کارو پیشەی پێغەمبەرانن (علیهم السلام)و ئەوان پێشەنگی مرۆڤایەتین لە پرۆسەی بانگەواز کردندا " محمدیش " (صلى الله عليه وسلم) وەك برا پێغەمبەرەکانی تری مامۆستا و پێشەوای بانگخوازان بووەو لەو مەقامە گەورەو پیرۆزەدا سەرمەشقی بانگخوازان بووە.

بێویستە بانگخوازانیش لەسەر هەمان رەوت هەنگاو بنێن و بەبەرچاورِوونی بانگەواز بکەن ، بەرچاورِوونی لەوەی بانگەوازی بۆ دەکەن کە بریتییە لە پەیام و بەرنامەی خوای گەورە، بەرچاورِوونی لە حاڵ و بارودۆخی ئەوانەی بانگیان دەکەن بۆلای خوای گەورە، بەرچاورِوونی لە شێوازی بانگەوازدا، ئەم سێ بەرچاو ڕوونیە تەواوکەری یەکترن و کەلێن و کەموکورِی لە هەریەکەیاندا کەلێن و ناتەواوی لێ فەراهەم دێت .

گەر هەستای بەئەرکی بانگەواز کردن بۆ دینی خوا و، پەیامی ئیسلامت گەیاند هەروەك خوا چۆنی ویستووە، ئەوا خوای گەورە دەتخاتە پلە و پایەی پیاوچاکان و بەرزت دەکاتەوە بۆ مەقامی چاکەخوازان لە دونیادا و پاداشتی خێرو ، لە ڕۆژی دواییدا پاداشتی نەپراوەت دەداتەوە، و لەگەڵ دەستەی پێغەمبەران و راستگۆیان و شەهیدان و پیاوچاکاندا حەشرت دەکات ئەوانەش چاکترین یارو هاوەڵن .

ڕێزی بانگخوازان لەلای خوای گەورە :

لەمیانەی دەقەکانی قورئان و فەرموودەوە ئەو ڕاستیەمان بۆ دەردەکەوێت کە خوای گەورە ڕێزو فەزڵێکی بێ ئەندازەی بەخشیوە بە بانگخوازان و لێرەدا بەکورتی ئاماژە بە هەندێکیان دەکەین :

١-بانگخوازان چاکترین کەسانی خوان :

هەروەك خوای گەورە فەرموویەتی (كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ....) آل عمران (١١٠) .

لەمیانەی ئەم ئایەتە پیرۆزەوە پێویستە نەتەوەی ئیسلام ئەو ڕاستیانە بزانن و کاری پێ بکەن و بەهاو نرخی بزانن، کە خوای گەورە ناردوونی تا پێشەوای نەتەوەکان بن و ڕابەرایەتیان بکەن، چونکە ئومەتی خێر و چاکەن. خوای گەورەش ویستویەتی ڕابەرایەتیکردنیان لەسەر زەویدا بۆ خێروچاکە بێت نەك شەڕو خراپە ، دەبێت ئومەتی خێرو چاکە خزمەتی مرۆڤایەتی بکات، ئەو خێرو چاکەیە کە پەیامی ئیسلامە پێیان بگەیەنێت، کە بریتییە لە عەقیدە و بیروباوەڕی ڕاست و دروست و سیستەمی یاسا و ڕێسای ژیان و خورەوشت و دید و بۆچوون و زانستی ڕاست و دروست، ئومەتی خێر و چاکە ئەرکی سەرشانیەتی بەردەوام لە ڕابەرایەتی و لە ناوەندی سەرکردایەتی و بریارداندا بێت، ئەمەش بەمەبەستی پاراستنی مرۆڤ و ژیانە لە تاوان و خراپەکاری، فەرمان کردن بە چاکە و ڕێگری کردن لە خراپە، ئەمەش کارێکی ئیجابیە و بەمەبەستی پاراستنی مرۆڤەکانە لە خراپە و بەردەوام بوونیان لەچاکەدا لە هەموو بوارەکانی ژیاندا.

بانگخوازانیش بۆ ئەم مەبەست و ڕێبازە کار دەکەن و لەم پێناوەدا توشی ناڕەحەتی و گرفت و قەیران دەبن و پێویستی زۆریان بە توێشووی دڵنیایی و دامەزراوی و ئارام گرتن هەیە، تا بچنە ڕیزی پایەی چاکترین کەسانەوە .

٢- بانگخوازان شاهیدن بەسەر مرۆڤەکانەوە :

خوای گەورە فەرموویەتی (وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا) البقرة(١٤٣).

ئومەتی ئیسلام ئومەتێکی بانگخوازی میانڕەوە، لە ڕۆژی دواییدا شاهیدی دەدات کە پەیامی ئیسلامی بە نەتەوەکانی تر گەیاندووە و، تەرازووی دادپەروەری چەسپاندووە، بۆچوونی ڕاست و دروستی هەڵگۆزراو لە پەیامی شەریعەتەوە داناوە لە هەموو بوارەکانی ژیانی، تاکو خێزان و کۆمەڵگا .

ئومەتی ئیسلام ئومەتێکی میانەیە لە عەقیدە و بیروباوەڕو ڕێباز و بۆچووندا، رۆناچێت لەلایەنی روحی و دوورەپەرێزبێت لە ژیانی مادی و کۆمەڵگا، هەروەها ڕۆناچێت لە مادیات و بەها گیانی و رووحییەکان فەرامۆش بکات، بەڵکو لە ژیاندا لەسەر بنەمای میانەیی، بەبێ زێدەڕۆیی و بەزایەدان هەنگاو دەنێت .

٣- بانگخوازان سەرکەوتووی دونیاو قیامەتن :

خوای گەورە فەرموویەتی " (وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) ال عمران (١٠٤).

پەیامی ئەم ئومەتە بانگەوازکردن و فەرمان کردنە بە خێر و چاکە و ڕێگری کردنە لە خراپە، ئومەتێکە سەرکەوتووی دونیاو ڕۆژی دواییە، سەرکەوتووە لە دونیا چونکە بەرنامەی خوای گەورەی جێ بەجێ کردووە لە بانگەوازو تێکۆشان و کاری ئیسلامیدا، بەم کارەش پلەی شکۆیی و سەرفرازی و شەرەفی بەدەست هێناوە. سەرکەوتووە لە ڕۆژی دواییدا چونکە لە ژیانی دونیادا پەیامی خوای گەیاندووە، ئەمانەتی سەر شانی جێ بەجێ کردووە، ئامۆژگاری کردووە و لە پێناوی خوادا تێکۆشاوە، بەمەش بانگخوازان خۆشی وشادی هەمیشەییان لە بەهەشتدا پێبەخشراوە.

ئایا جگە لە ئومەتی ئیسلام هیچ گەل و ئومەتێك هەیە، کە سەرکەوتوو و سەرفرازی دونیاو قیامەت بن؟!

دەبا پیرۆز بێت لە بانگخوازان و بۆ خوا سوڵحاوان ، ئەو پلە و پایە و شەرەفەی کە پێیان بەخشراوە لەدونیاو قیامەتدا.

٤- بانگخوازان چاکترین کەسن لەقسەو دواندا:

خوای گەورە فەرموویەتی (وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ) فصلت(٣٣).

لەمیانەی ئەم دەقە پیرۆزەوە بەدیار دەکەوێت کە بانگخوازان خاوەنی چاکترین گوتارو چاکترین ڕێگای هیدایەت و بەرزترین پلەو پایەن و بەختەوەرترین کەسانن، چونکە لەبانگەوازەکەیاندا، لە چوارچێوەی دیاری کراوی شەریعەتی خوا ناترازێن و ئەم لاو ئەولا ناکەن، بانگەوازکردن بۆ دینی خوا ئامانجی پیرۆزیانەو ڕێنوێنی کردنی مرۆڤەکان مەبەستی بەرزو شکۆیانە.

دەبا بانگخوازان لەم مەیدانە پیرۆزەدا شەوو ڕۆژ بخەنە سەریەك و هەوڵی دڵسۆزانە و جوامێرانە بدەن و، ببنە چرای رووناکی بۆ مرۆڤایەتی.

٥- بانگخوازان جێنیشینی پێغەمبەرانن (علیهم السلام):

پێغەمبەری خوا(صلى الله عليه وسلم) فەرموویەتی (العلماء ورثة الانبياء) رواه الخمسة وصححه إبن حبان والحاكم.

ئایا چی مەقام و شکۆیی و شەرەفێك و بەخششێك لەوە مەزنتربێت، مرۆڤ ببێتە جێنشینی پێغەمبەران (علیهم السلام) زانایان و بانگخوازان بۆ دینی خوا ڕێچکەی پێغەمبەر هەڵدەگرن بۆ بانگەوازکردنی گەلان بۆ دینی خوا و ڕێنوێنی مرۆڤەکان بۆ شاڕێی راستەقینەکەی ئیسلام، ئەمان جێنشینن و پەیامی خوا دەگەیەنن ، بانگخوازان و زانایان دڵە مردووەکان بێدار دەکەنەوە و خەڵکی هۆشیار و بێ دار دەکەنەوە بەشەرع و پەیامی خوا .

ئایا بانگخوازان ئەم فەزڵەی خۆیان زانیوە و پلە وپایەی خۆیان ناسیوە؟!

٦- خەڵکانی ئاسمان و زەوی داوای لێ خۆشبوون بۆ بانگخوازان دەکەن:

"إن الله وملائكته وأهل السماوات والارض حتى النملة في جحرها والحيتان في البحر يصلون على معلم الناس الخير" رواه الترمذى عن أبي أمامة مرفوعا.

صەلاتیش وەك زانراوە لەلایەن خواوە ڕەحمەت و بەزەییە، لە لایەن فریشتەکانەوە داوای لێ خۆشبوونە، لەلایەن بەندەکانەوە نزاو پاڕانەوەیە،ئەم پلە و مەقامە بەدەگمەن کەسێك پێی دەگات، مەگەر کەسانێك هەستن بە بانگەوازکردن و ڕێگای هیدایەت و چاکسازی بگرنە بەر .

٧- بانگخوازان پاداشتی نەبڕاوەیان هەیە:

پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) فەرموویەتی (من دعا الى هدى كان له من الاجر مثل أجور من اتبعه لا ينقص ذلك من أجورهم شيئا) رواه مسلم .

ئایا بۆ ئەم مەنزڵ و پایەیان بۆ دانراوە؟!

چونکە هەستاون بە پرۆسەی گۆڕانکاری لە پەروەردەی دەروون و عەقڵ و ژیری مرۆڤەکاندا ، سەرچاوەی ڕێنوێنی وچاکسازی تاك و کۆمەڵگان و هەڵە ولاری و کەموکوڕییەکانیان چاککردۆتەوە کاریگەریی چاك و خێریان بەجێ هێڵاوە .

٨- بانگخوازان ئەستێرەی ئاسمانن لەتاریكیدا :

پێغەمبەری خوا(صلى الله عليه وسلم) فەرموویەتی (ان مثل العلماء في الارض كمثل النجوم يهتدى بهم في الظلمات البر والبحر، فإذا أنطمست النجوم أوشك أن تضل الهداه) مسند الامام أحمد ١٥٧/٣ ومجمع الزوائد ١٢١/١ الترغيب والترهيب ١٠٠/١ .

ئەم لێك چواندنەی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) كاتێك زانایان و بانگخوازان دەشوبهێنێت بە ئەستێرەی گەش و درەوشاوە لە تاریكیدا، لادانی ئومەت و گرفت و شەقاوەتی خەڵكی بەنەبوونی بانگخوازان و زانایان لێك چونێكی تەواوو دروست و ناوازەیە . ئیمامی عەلیش (رەزاوڕەحمەتی خوای لێبێت) لەمبارەیەوە فەرموویەتی:

ما الفضل الا لاهل العلم إنهم — على الهدى لمن استهدى أدلاء

وقدر كل أمرئ ما كان يحسنه — والجاهلون لاهل العلم أعداء

ففر بعلم ولا تبغ به بدلا — الناس موتى وأهل العلم أحياء

ڕێساو بنەماكانی بانگەوازی كردن بۆ دینی خوا :

یەكەم : بەكارهێنانی دانایی لە بانگەوازكردندا :

خوای گەورە داوای لە بانگخوازان كردووە كە حیكمەت بەخەرج بدەن لە پرۆسەی بانگەوازكردندا، حیكمەتیش ئەوەیە هەر كار و رەفتار و شێوازێك لە شوێنی گونجاوی خۆیدا بەكاربێنی، شێوازی نەرمو نیانی بەكار بێنی، تا ئەوەندەی نەرمونیانی تێیدا بەكەڵك و بەسوودە .

توندیش كاتێك بەكار دێت شێوازەكانی تر سوودیان نەمابێت، دانانی نەرم و نیانی لە جێگەیەك توندی پێویست بێ، زیان دەگەیەنێ ، هەروەها شێوازی توندیش لە شوێنێك، كە نەرمو نیانی دەخوازێت هەر زیان دەگەیەنێت .

دەروازەیەك لە مەڕ حیكمەتی بانگخوازان:

١- ناسینی پێكهاتەو باری دەروونی ئەوانەی بانگ دەكرێن بۆ سەر دینی خوا . بانگكردنی خەڵكی خوێندەوار وەك نەخوێندەوار نییە، كەسی دامەزراو وەك كەسی لادەر نییە، كەسانی دیارو ناسراوو ئەشراف وەك عامەی خەڵك نییە ، ئەم بنەمایە لە بانگەوازدا بە گرنگترین بنەما دێتە ئەژماردن .

٢- قۆستنەوەی هەل و باری گونجاو بۆ بانگەواز کردن . هەروەك حەزەتی یوسف (علیه لسلام) لەگەڵ هاوەڵەکەیدا لە بەندیخانەدا بەکاری هێنا، وەك قورئان چیرۆك و بەسەرهاتەکەمان بەجوانی بۆ دەگێڕێتەوە (وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانِ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرَانِي أَعْصِرُ خَمْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْزًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ) سورة یوسف(٣٦). ئەم دووبەندییە هەریەکەو خەوێکیان بینیوە و خەوەکان شایستەی ئەوەن لێکدانەوەیان بۆ بکرێت و هەردوو بەندییەکەش بەدووی ئەوەدا دەگەڕێن خەوپرژێنیان بۆ بکرێت، جگە لە یوسفی ڕاستگۆ کەسی تر هەڵنابژێرن تا خەونەکەیان بۆ لێکبداتەوە، چونکە حەزرەتی یوسف بە خاوەن چاکە و ڕەفتار و گوتاری چاکە دەناسنەوە. کاتێك حەزرەتی یوسف (علیه السلام) هەستی کرد زۆر پێویستییان بە لێکدانەوەی خەونەکانیان هەیە، گومانی باشی پێ دەبەن، ئەم هەلەی قۆستەوە بانگی کردن بۆلای دینی خوا. حیکمەت و دانایی حەزرەتی یوسف ئەوەبوو پێشەکییەکی جوان و سەرنج ڕاکێشی بۆ ئامادەکردن، پێش ئەوەی خەونەکانیان لێکبداتەوە، یان بانگیان بکات بۆلای دینی خوا، سەرەتا فەرمووی (قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي) یوسف (٣٧). دواتر باسی ئەوە دەکات کە هاوەڵ پەیدا کردن بۆ خودا سەرچاوەی هەموو شەڕ و خراپەیەکە و، یەکتاپەرستیش سەرچاوەی خێر و چاکە و نیعمەتە، بۆیە فەرمویِ)نِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ (٣٧) وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ) یوسف (٣٨،٣٧) دوای ئەم پێشەکیە جوانانە بانگیان دەکات بۆ خواپەرستی و یەکتاپەرستی و پێیان دەڵێت {يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ أَأَرْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ (٣٩) مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءً سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ}یوسف (٤٠،٣٩). دوای ئەم روون کردنەوە و بانگەوازە پیرۆزە، واتا و مانای خەونەکانیان بە راشکاوی و روونی و بێ پێچ و پەناو شاراوەیی بۆ دەخاتە ڕوو، دەڵێت {يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ أَمَّا أَحَدُكُمَا فَيَسْقِي رَبَّهُ خَمْرًا وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُصْلَبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ} یوسف (٤١). هەروەها لە قۆستنەوەی هەلدا بانگخوازان دەبێت بە ئامۆژگاری جوان و شیرین دەست پێ بکەن و درێژەی نەدەنێ و بەرامبەر شەکەت و بێ تاقەت نەبێ، پێغەمبەری ئازیز (صلى الله علیه وسلم) وای کردووە لەگەڵ هاوەڵانیدا، لە کاتێکدا قسە و وتارەکانی بە چێژ و پاراوترین گوتار بووە. (أبى وائل دەڵێت: (كان عبدالله يذكر الناس في كل خميس، فقال له رجل يا أبا عبدالرحمن، لوددت أنك ذكرتنا كل يوم، قال: أما انه يمنعنى من ذلك أني أكره أن أملكم وأني أتخولكم بالموعظة كما كان النبى (صلى الله عليه وسلم) يتخولنا بها مخافة السامة علينا) رواه البخارى والمسلم . هەر بۆیە پێغەمبەری خوا (صلى الله علیه وسلم) وتارەکانی کورت و بەپێز بووە، هەروەك

فەرموویەتی (ان طول صلاة الرجل وقصر خطبته مئينه من فقهه فأطيلوا الصلاة وأقصروا الخطبة) هەربۆیە ئەوانەی گوێبیستی پێغەمبەر بوون دەیانتوانی ووشەکانی بلێنەوە، هەروەها گەر قسەی بکردایە وشەکەی سێ جار دووبارە دەکردەوە تا بەرامبەرەکان لێی بگەن .

٣- رەچاوکردنی بارودۆخ و ژینگەی ئەوانەی بانگ دەکرێن، بە پێی باری ئەوان نموونە و بەسەرهاتیان بۆ بهێنەوە، سەرنجی بەرامبەر ڕاکێشیت بەو نیعمەت و چاکانەی خوای گەورە بەخشیویەتی پێی، هەروەها بانگخوازیش پێش قسەکردن ئامادەباشی بکات و حیساب بۆ وشەکان بکات و لە شوێنی خۆیدا بەکاریان بێنێ، هەروەها کاتی گونجاو هەڵبژێرێت لە شەو یان لە ڕۆژادا یان بەپێی پێویستی و بارودۆخ.

دووەم : بەکارهێنانی ئامۆژگاری جوان و ووشەی ناسك و هەست بزوێن ، دەستەواژەی کاریگەر، وەك لە نموونە قورئانیەکاندا هاتووە.

سێیەم : گفتوگۆکردن بە چاکترین وجوانترین شێوە :

پێویستە بانگخواز خۆی بپارێزێت لە وشەی نەشیاو، سەرنجی بانگکراوەکان ڕاکێشێت بۆ ئایەتەکانی خوا لە بوونەوەردا .

گرنگترین بنەما لە میانەی هەرسێ بنەما ئاماژە پێ کراوەکانەوە ئەوەیە، بانگخواز لەسەر بەرچاورونی بێت، بەبەرچاورونی بانگخواز باشترینی ڕێچکەکانی گرتۆتە بەر، بە بەهێزترین ڕێگاش ڕێنوێنی دەکات کەرێگای ئیسلامە .

پێغەمبەری خوا (صلی الله علیه وسلم) مامۆستا و رابەر و سەرمەشقی بانگخوازانە لە بانگەوازکردندا بۆ دینی خوا، بەگوتار و بەکردار و بەرەفتار، هەر کەسێکی بناردایە بۆ جێگایەك فەرمانی پێ دەکرد بە چاکترین شێواز و ڕێگاو پێی دە فەرموون (بشروا ولا تنفروا ويسروا ولا تعسروا) هەروەها فەرموویەتی (يسروا ولا تعسروا وسكنوا ولاتنفروا) رواه البخاری ومسلم .

لەنموونەی کرداریدا ئەوەتا دەشتەکییەك لە مزگەوتدا میز دەکات، هاوەڵان دەیانەوێ لێی تورەبن و ڕێگری لێ بکەن، بەڵام پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) پێیان دەڵێت وازی لێ بێنن تا میزەکەی دەکات، دواتر پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) بانگی دەکات و پێ دەڵێت: (أن هذه المساجد لا تصلح لشيئ من هذا البول ولا القذر، انما هي لذكر الله عزوجل والصلاة وقراءة القران، او كما قال رسول (صلی الله علیه وسلم) قال: فأمر رجلا من القوم فجاء يدلو من ماء فشنه عليه) رواه البخاری ومسلم.

له گرنگترین هۆكاری سەركەوتنی بانگخواز ئەوەیە، خۆیان ڕەفتار بكەن بەوەی بانگەشەی بۆ دەكەن و، وازبێنن لەوانەی كە داوا دەكەن خەڵكی لێ دووركەوێتەوە، ئەوەتا خوای گەورە وەسفی ئەو كەسانەی كەوتەكانیان پێچەوانەی كردەوەكانیانە، بە نموونە باسی دەكات، هەروەك فەرموویەتی }ا{ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ (٢) كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ} الصف (٢، ٣). هەروەها شاعیریش لەم بارەیەوە وتویەتی :

يا أيها الرجل المعلم غيره	هلا لنفسك كان ذا التعليم
تصف الدواء لذى السقام وذي	الضنى كيما يصح به وأنت سقيم
ابدأ بنفسك فانهها عن غيها	فأذا انتهت عنه فأنت حكيم
فهناك يسمع ماتقول ويهتدى	بالقول منك وينفع التعليم
لا تنه عن خلق وتأتى مثله	عار عليك إذا فعلت عظيم

هەر بۆیە شعیب (علیە السلام) بە قەومەكەی وت: {وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَى مَا أَنْهَاكُمْ عَنْهُ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ} هود (٨٨)

ئەمەو پێویستە بانگخوازان خاوەنی رەوشت و ئاكارێكی بەرزی موسڵمانانە بن و، كردەوەو هەڵوێستەكانیان رەنگدانەوەیەكی جوانی بیرو باوەڕەكەیان بێت، ئەوەتا ئیمامی شافیعی رەحمەتی خوای لێبێت فەرموویەتی: ((من وعظ اخاه بفعله كان هاديا)) هەروەها تابعی ناسراو (شهر بن حوشب) رەحمەتی خوای لێبێت وتویەتی: (اذا حدث الرجل القوم، فان حديثه يقع من قلوبهم موقعه من قلبه) .

هەر لەمیانەی ئەم ڕاستیەوە ئیمامی عەلی رەزا و رەحمەتی خوای لێبێت فەرموویەتی: (من نصب نفسه للناس اماما فليبدأ بتهذيب نفسه، قبل تهذيب غيره، ولكن تهذيبه بسيرته قبل تهذيبه بلسانه، ومعلم نفسه ومهذبها احق بالاجلال من معلم الناس ومهذبهم).

له كۆتاییدا دەڵێین: پێویستە بانگخواز پەیوەست بێت بەكۆمەڵە رەوشتێكی جوان و رەنگ بداتەوە لەژیان و كرداریدا لەوانە :

١- راستگۆیی: راستگۆیی لەگەڵ خوای گەورەدا، لەگەڵ پەیام و بەرنامە پیرۆزەكەیدا، لەگەڵ خەڵكیدا، لەگەڵ بانگەوازەكەیدا.

٢- ئەمانەت: پاراستنی ئەمانەت لەڕووی دارایی و ماڵ و سامانەوە، ئەمانەت لە وتارو کرداردا ، لە گەیاندنی شەرعی خوادا.

٣- حیلم: بە واتای پروادار ڕق و تورەیی بشارێتەوە، سەردانی ئەو کەسانە بکات کە سەردانی ناکەن، لەو کەسانە خۆش بێت کە ستەمیان لێ کردووە، چاکە لەگەڵ ئەو کەسانەدا بکات کە خراپەیان لەگەڵدا کردووە.

٤- بێ فیزی_ تواضع : لەکردارو هەڵس و کەوت و خۆراك و کەلوپەل و...هتد. هەروەها پێویستە بانگخواز لە کۆمەڵە سیفەتێکی خراپ و ناپەسەند خۆی بپارێزێت، لەوانە: خۆ بەگەورە زانین و لوتبەرزی و ئیرەیی...هتد.

ماوەتەوە بڵێین : دەبا ئەم ئایەتە پیرۆزە نزاو پاڕانەوەمان بێت لەکاروانی ڕێنوێنی کردن و بانگکردنی خەڵکی بۆسەر ڕاستەڕێی ئیسلام: {رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ} الاعراف ٨٩. هەروەها ئەم فەرموودە شیرینەش سەرمەشقمان بێت، کە پێغەمبەری خوا (صلی الله علیه وسلم) لە ساتە وەختییێکی نارەحەت و گراندا فەرموویەتی: (اللهم اهد قومي فإنهم لا يعلمون) البخاری.

سەرچاوەکان :

١- اصول الدعوة ، د. عبدالکریم زیدان .

٢- مدرسة الدعاة ، د. عبدالله ناصح علوان .

٣- کلنا دعاة اکثر من ١٠٠٠ فکرة و وسیلة واسلوب في الدعوة الی الله. اعداد، عبدالله بن احمد العلاف .

٤- تهذیب النفس واثرها في تهذیب الغیر!! محمد محمود عبدالخالق .

٥-قواعد في الدعوة الی الله - الدکتور کمال المصری .

٦- منزلة الدعوة الی الله ، الشیخ عبدالقادر شیبه الحمد.

٧- چەند سەرچاوەیەکی تر.